Kinesisk elm

Ulmus parvifolia

Kort fortalt

- *Ulmus parvifolia (syn. U. chinensis)* – elmefamilien (Ulmaceae).
- Hjemmehørende i Kina, Korea, Japan, Taiwan og Vietnam.
- Løvfældende træ med små, blanke, savtakkede blade; i milde vintre bliver en del af løvet siddende.
- Glat bark, der med alderen skaller af i pletter og bliver broget.
- Ude hele året i sol til let skygge; om vinteren beskyttes skålen mod hård frost.
- Vokser hurtigt, tåler beskæring godt og danner en fin forgrening.
- Frøene skal have 4–8 uger i køleskab; spirer derefter efter ca. 2–5 uger.

Det kan du se frem til

Med frøene af kinesisk elm har du grundlaget for en robust, vinterhårdfør løvtræsbonsai, som du selv former fra den første spire. Frøene skal først have 4–8 uger i køleskabet, og derefter viser de første kimplanter sig typisk efter 2–5 uger. Kinesisk elm vokser hurtigt, så allerede i den første sommer kan du begynde at klippe de nye skud tilbage. Med årene begynder barken at skalle af i et broget mønster.

Mange forbinder bonsai med et færdigt lille træ fra butikken. Med frø starter du et skridt tidligere – og det giver dig noget, et købt træ aldrig kan: Du bestemmer selv formen fra den første spire, og du kan dyrke arter, der sjældent eller aldrig sælges som færdige bonsai. Det kræver tålmodighed, for der går nogle år, før frøplanten er blevet til et egentligt bonsaitræ. Til gengæld er træet dit eget fra start til slut. Herunder finder du det, du skal vide for at komme godt fra start med netop denne art.

Introduktion

Kinesisk elm (*Ulmus parvifolia*) er et løvfældende træ i elmefamilien; i handlen og i ældre litteratur kaldes den også Ulmus chinensis. Den er hjemmehørende i Kina, Korea, Japan, Taiwan og Vietnam. Bladene er små – deraf artsnavnet parvifolia, „småbladet" – samt blanke, læderagtige og savtakkede. I kølige egne falder løvet om efteråret, i milde vintre bliver en del af det siddende. Barken er glat og skaller med alderen af i pletter, så stammen bliver broget i grå, brune og orange toner; på engelsk hedder træet derfor også lacebark elm. I modsætning til de fleste andre elme blomstrer kinesisk elm sidst på sommeren og om efteråret, og frøene modner om efteråret. Arten er langt mere modstandsdygtig over for elmesyge end de europæiske elme. Som bonsai er kinesisk elm en af de mest udbredte arter: Den vokser hurtigt, tåler beskæring godt og danner en fin, tæt forgrening. Den sælges ofte som stuebonsai, men arten er vinterhårdfør og trives bedst ude med en kold vinterhvile.

Formering

Frøene i posen er lagrede og spirer bedre efter en kold periode. Læg dem i lunkent vand i 24 timer, bland dem derefter med let fugtigt sand eller kokos-såmuld i en lukket pose, og stil posen i køleskabet ved ca. 2–5 °C i 4–8 uger – ikke i fryseren. Strø derefter de lette, flade frø løst ud på fugtig såjord eller kokos-såmuld, og dæk dem kun tyndt. Ved ca. 20–24 °C spirer de normalt efter 2–5 uger; ikke alle frø spirer. Hold dyrkningsmediet let fugtigt, men ikke vådt – frøene rådner let. Lad kimplanterne

Sikkerhed: Frø, næringsstoffer og dyrkningsmedier er ikke beregnet til at spise – hverken for mennesker eller dyr. Nogle arter er giftige, så opbevar dem utilgængeligt for børn og dyr.

vokse sig 7–10 cm høje i såbakken, før de prikles ud i enkelte potter med priklejord; så når rødderne at blive kraftige.

Placering og lys

Kinesisk elm vil have en lys plads ude, gerne i sol; om sommeren kan let skygge midt på dagen være en fordel. Kimplanter, der er sået inde, vænnes gradvist til at stå ude og flyttes først ud, når der ikke længere er risiko for nattefrost. Står træet inde, skal det have en meget lys plads og en kølig vinter – i en varm stue svækkes det og angribes let af skadedyr.

Vanding og næringsstoffer

Vand, når dyrkningsmediet er ved at være tørt i overfladen, og så grundigt, at hele rodklumpen bliver gennemvædet; på varme dage er det effektivt at dyppe skålen i vand. Kinesisk elm tåler en kortvarig udtørring og lidt for meget vand bedre end mange andre arter, men stående vand skader rødderne. På varme sommerdage kan bladene overbruses med rent regnvand i stuetemperatur. Fra april til september gives flydende bonsai-næring hver 2. uge.

Dyrkningsmedie

Færdig bonsai-jord er et godt valg. Til unge planter passer priklejord med kvartssand. Unge planter omplantes hvert 2.–3. år om foråret, før knopperne bryder; rødderne kan samtidig beskæres en smule.

Beskæring

Kinesisk elm tåler beskæring godt og skyder hurtigt igen. Når et nyt skud har dannet 8–10 blade, eller når det begynder at forvedde, klippes det tilbage til 2–3 blade. Det kan gentages flere gange i løbet af vækstsæsonen. Kraftige skud i toppen holdes kort, så de nederste grene ikke svækkes. Den egentlige formbeskæring af grenene sker sidst på vinteren eller tidligt forår, før knopperne bryder, når grenstrukturen er let at se.

Vinteropbevaring

Kinesisk elm er hårdfør og skal have en kold vinter for at kunne hvile. Lad træet stå ude, også når bladene falder om efteråret – let frost skader ikke. I en skål er rødderne dog langt mere udsatte end i jorden, og når dyrkningsmediet fryser hårdt, kan skålen sprænge. Beskyt derfor skålen i god tid, når der er udsigt til flere døgn med frost eller nattefrost under ca. -5 °C: Grav skålen ned i haven, så kun stamme og krone er over jorden, og dæk jorden med blade – eller stil skålen i tørt sand i en flamingokasse. Du kan også stille træet i et koldt, helst frostfrit udhus eller en garage; når bladene er faldet, behøver det ikke lys. Kimplanter i deres første vinter skal altid stå frostfrit, fx i et uopvarmet rum ved 0–5 °C. Vand sparsomt, så dyrkningsmediet ikke tørrer helt ud, og giv ingen næring. Når knopperne begynder at svulme om foråret, skal træet igen stå lyst, og de nye skud beskyttes mod sen nattefrost.

Vigtige dyrkningstips

Det meste, der går galt ved såning, skyldes for meget vand eller for lidt lys. Jeg anbefaler et let, næringsfattigt såmedie som såjord eller kokos-såmuld, så de fine rødder ikke rådner. Når kimplanterne skal prikles, giver priklejord med kvartssand god dræning og et stabilt rodnet. Senere, når træet skal formes som bonsai, er min færdigblandede bonsai-jord et godt grundlag. Hav tålmodighed: Frø fra samme pose spirer ikke altid samtidig, så lad såbakken stå, selvom de første kimplanter allerede er kommet op.